

Koupí tohoto časopisu podpoříte K|o|n|t|o|B|a|r|i|é|r|y

4/2020

můžes

Časopis pro ty,
kteří se
nevzdávají

VÝCVIK
VODÍCÍCH PSŮ.
**Zvládneme
to spolu!**
(s. 12)

9 771803 890006

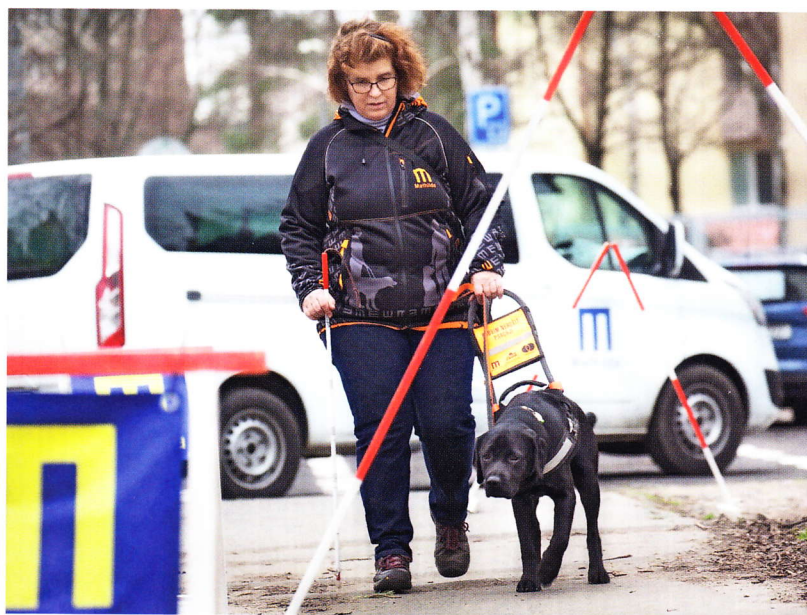
04

Roční předplatné 240 Kč / Zvýhodněné dvouleté předplatné 380 Kč

Co zvládneme spolu

Vodící psi pro lidi se zrakovým postižením, které již vycvičili v Nadačním fondu Mathilda, bydlí spolu se svým člověkem od Aše až po slovenské hranice. Co musí takový pomocník i jeho trenér umět?

Text: LIBOR ŠPRYSL
Foto: JAN ŠILPOCH

V Mathildě toho pro těžce zrakově postižené umění hodně. Podporují mladé nevidomé hudebníky v organizování koncertů a koupí kvalitních nástrojů, pořádají akce, vydávají časopis a pečují o databázi elektronických knih. Také poskytují vzdálenou IT podporu a pořádají specializované počítačové kurzy. Tou nejzřetelnější činností je pak pořizování, výchova a výcvik vodících psů.

Sešli jsme se v Praze 9, kde se pod dohledem trenérek zrovna potýkali čtyři labradori s překážkovou dráhou simulující skutečný život. Nedaleko zaparkovaný ford (pomohlo Konto Bariéry prostřednictvím Fondu Globus) v sobě skrývá převozní klec na míru. Psi jej mají jako druhý domov při cestách na tréninky nebo do nových domovů. „Už máme za sebou 100 tisíc kilometrů při cestách za klienty nebo na tréninky. A musím to zaklepat, auto slouží skvěle,“ usmívá se spokojeně na úvod Ing. Hana Jasenovcová, vedoucí výcviku vodících psů pro zrakově postižené.

ZÁJEM O PSY NESTAČÍ

Stojí to na webu organizace jasně: Mathilda propojuje tři skupiny lidí

Výcvik vodícího psa

Vodící pes zrakově handicapovaných prochází výchovou a poté výcvikem. Štěňata z prověřených chovů vychovávají zpravidla dobrovolníci až do věku přibližně 18 měsíců. V průběhu tohoto období se pes učí základní povelovou techniku a zvyká si na to, že povel se musí splnit. Na jeho vývoj dohlížejí trenéři, kteří ve zvířeti rozvíjejí schopnosti pro práci vodícího psa. Pes je hodnocen v několika stadiích vývoje z hlediska zdravotního a povahových vlastností.

Pokud jsou jeho schopnosti a stav vyhodnoceny na výbornou, přechází do fáze výcviku vodícího psa. V rámci něj se naučí vyhýbat překážkám, upozorňovat na terénní nerovnosti nebo třeba schody. Naučí se trasy, které jsou pro jeho člověka nejdůležitější, ale zvládnou pohyb i tam, kde to zcela neznají. Podle zvuku hole poznají, jak moc si je jejich člověk jistý při chůzi.

– ty, kteří pomoc potřebují, ty, kteří pomáhat chtějí, a ty, kteří vědí jak na to. Stejně jako většina neziskovek se však i tady perou s nedostatkem finančních prostředků. „Přivítáme každého, kdo chce pomáhat. Zájemců o práci s vodícími psy je dost, ale neumějí si dobře představit, co to obnáší. Všem ale umíme najít roli. Většinou to začíná tak, že lidé pro nás vychovávají štěňata, než začne jejich

trénink na budoucí úkoly. Taková výchova má svá pravidla, my si tak zároveň snadněji vychováváme potenciální zájemce o práci,“ objasňuje Ing. Jasenovcová.

Výchova štěnat vodících psů s sebou nese spoustu výhod, jen od začátku musí člověk vědět, že po roce bude předávat psa do dalšího tréninku. „Zájemci o výchovu štěnat vědí, že tu práci dělají pro svého momentálního svěřence a člověka, který na jeho služby čeká. Štěně ve výcviku má pracovní vestu a jeho pán průkazku. Může tak jít v podstatě kamkoliv, kam běžní psi nesmějí – do restaurace, do práce, do kina nebo třeba do divadla, protože i takové prostředí slouží k tréninku,“ vypočítává vedoucí výcviku.

Nábor nových adeptů – trenérů má několik kroků a pevně stanovená pravidla. Výcvik psů je přitom jen polovina práce, trenér musí rozumět i lidem. Všichni musí absolvovat kurz instruktora prostorové orientace a samostatného pohybu lidí se zrakovým postižením. Pořádá je Tyfloservis a trvá v několika cyklech přes dva roky, během kterých se zájemci učí chápat, jak se žije lidem se zrakovým postižením. Naučí se vše o zrakových vadách, ale také o chorobách, kterými zrakově postižení často trpí, jako je třeba cukrovka. Frekventanti kurzu se musí také naučit nastavit pravidla pro život člověka i psa. Někdy je totiž potřeba do starosti o zvíře zapojit i další rodinné příslušníky.

KOMPENZAČNÍ POMOCNÍK

Vodící pes, živé zvíře, je v našem zdravotním systému regulární kompenzační pomůckou. Je však i tím, kdo bude rozhodovat, jak moc se zlepší kvalita života zrakově postiženého. Ne každé plemeno se k výcviku hodí, asi nejčastěji jsou celosvětově využíváni labradori. Původně lovecké plemeno bylo postupně vyšlechtěno pro potřeby asistenční služby. Na výstavách by tato linie určitě nebodovala, ale její vybavení pro práci v této oblasti je naprosto výjimečné především s ohledem na povahové vlastnosti a schopnost učit

Důraz je při tréninku vodících psů kladen na schopnost správně vyhodnotit situaci také na přechodu přes silnici. Proto je nutné nastavit trasy tak, aby bylo možné se na zvíře spolehnout. Reagují i na to, že napřed musí člověk použít hůl, aby věděl, kde přechod začíná.

SLOUPEK Libora ŠPRYSLA

Slepí a hluší mezi námi

Nevěřil jsem svým uším, když jsem poslouchal skorpení dvou handicapovaných na téma, jakým problémem je právě ten jejich handicap. Slepý žehral, že ten druhý vidí, a naopak hluchý záviděl nevidomému sluch. Když kolem nich právě projel vozíčkář, přidal se do sporu se svým argumentem, že oba vědí prd, jaké to je, protože mohou chodit. To, co vypadá jako nadsázka, je realita jednoho z posledních sjezdů Svazu invalidů na začátku devadesátých let minulého století. Situace, kterou jsem nechápal.

Zajímavé je, že při cestách za lidmi s postižením se po třiceti letech setkávám s podobnými rozměry sporů, jen mají trochu jinou podobu. Většinou je to o tom, co se komu podařilo získat k ulehčení života. Ať už se jedná o jednotlivce nebo o organizace, které s handicapovanými pracují. Zatímco předchozí režim se s handicapovanými vůbec nemazal a dělal, jakože takoví lidé nejsou, dnes je sice do společnosti začlenil, ale tu zdravou část populace na ně dobře nepřipravil. Poznal jsem, že lidé s postižením dovedou být protiúni jeden na druhého. Ne všichni svůj osud nesou dobře. A pak snadno dojde ke konfliktům podobným tomu nedávnému pražskému střetu taxikáře s nevidomou paní. Zkusme si my zdraví představit sebe v situaci člověka s nějakým postižením – myslím, že pak nebude problém uyluxovat taxík, když v něm svezeme vodícího psa zrakově postiženého zákazníka. Lidé s postižením toho zvládnou tolik, že se to nám zdravým zdá neskutečné. A tam, kde už to nejde, je naše role – podat pomocnou ruku. ◊

Jiří Machytka je učitelem hudby. Vodící pes mu pomáhá na cestách do obchodů i k lékaři. Trasy nacvičili s Ing. Jasnoucovou i do přírody v okolí bydliště a díky svému čtyřnohému kamarádovi získal Jiří velký kus svobody.

se. I když v minulosti se pomocníci stávali třeba němečtí ovčáci, dnes se obtížně hledají zdravé chovy tohoto plemena. Ani genetická výbava ovčáků v současné době neodpovídá požadavkům.

Zvířata v Mathildě jsou ze speciálních chovů vodících psů po celém světě, pro výcvik zde se získávají v rámci Mezinárodní federace vodících psů. Není výjimkou, že jeden z rodičů je třeba Američan, zatímco matka je původem Francouzka. Nedávno do ČR přiletěl pejsek z Belgie, a tři česká štěňata naopak odcestovala do Dánska.

Když nakonec pes všechny zkoušky zvládne, nastává poslední fáze výcviku: předání trenérem. Ti naučí ne-

vidomé vše, co je pes schopen vyřešit nejen v místě bydliště, nastaví společné trasy, které jsou v možnostech spolupracující dvojice, a vyberou ty, kterým je naopak třeba se vyhnout. Musí se zafixovat v hlavách obou, kterou ulici překonat lze a kterou už ne, protože její přechod je příliš složitý. Neznamená to, že by zrakově postižený nemohl cestovat třeba na druhý konec republiky – psi se dovedou pohybovat ve všech typech terénů.

Pokud tedy někde potkáte člověka s klapkami na očích, s holí v jedné ruce a psem v druhé, nevstupujte do výcviku. Je nanejvýš pravděpodobné, že stejnou cestou bude brzy pravděpodobně chodit člověk se zrakovým postižením. ◊

Nadační fond Mathilda

NF Mathilda vznikl v roce 2010 a jeho posláním je podpora osob s těžkým zrakovým postižením. Jmenuje se podle své zakladatelky a patronky, hraběnky Mathildy Nostitzové. Pracují zde především lidé nevidomí nebo s vážnou zrakovou vadou.

Více na www.mathilda.cz

Autor je novinář, spolupracovník časopisu Můžeš.